

Houd vast aan het geloof

2 Timotheüs 1.1-16; Klaagliederen 1.1-6, 3.19-26

Ds. Dr. Jos M. Strengholt

Heliopolis 2013; Arnhem-Nijmegen 2021

We hebben gelezen uit het boek Klaagliederen. Dat gebeurt niet vaak volgens ons kerkelijk leesrooster. En het is ook geen vrolijke tekst. De schrijver zegt hoe Juda en Jeruzalem zijn verwoest en hoe het volk van Juda onder de volken is verstrooid.

En het volk van God vindt geen rust.

Dat gevoel kennen we denk ik allemaal wel. Onrust vanwege de chaos om ons heen, vanwege de moeilijke tijd waarin we leven.

Hoe leef je in zulke tijden?

Vandaag staan we kort stil bij het eerste hoofdstuk van de tweede brief van Paulus aan Timotheüs.

Paulus zat in de gevangenis toen hij deze brief schreef. Hij kon zich goed herkennen in de woorden van Klaagliederen. Overal vijanden, en geen rust.

Timotheüs was leider van de gemeente in Efeze. Ook daar was geen rust. De gemeenten stonden onder druk van het Romeinse Rijk en vijanden waren overal.

Wat vond Paulus in die omstandigheden nu echt belangrijk om zijn vriend mee te geven? Onder zoveel druk en moeilijkheden?

Deze brief, die wij 2 Timotheüs noemen, is eigenlijk het geestelijk testament van de apostel Paulus: zijn laatste en meest dringende advies aan een andere kerkleider. Advies dat niet alleen van betekenis was voor bisschop Timotheüs in zijn eigen situatie, maar, geloof ik, ook voor ons.

1. Echt geloof

Arme Timotheüs – hij had geen gemakkelijke taak. Stel je voor dat je bisschop bent in een stad als Efeze, met zoveel problemen.

Uit Paulus' eerste brief aan Timotheüs weten we dat Timotheüs nogal vaak ziek was. Hij was bovendien betrekkelijk jong en lijkt van nature wat terughoudend te zijn geweest.

Dat maakt het extra moeilijk wanneer je met problemen te maken krijgt.

Natuurlijk had Timotheüs in de gemeente van Efeze ook te maken met alle gewone problemen van het leven: armoede, gebroken huwelijken en ouders die niet wisten hoe ze hun kinderen moesten opvoeden.

Daarbovenop werden de gelovigen ook nog vervolgd door de Romeinse overheid. Denk niet dat christenen in landen waar vervolging is automatisch betere christenen zijn of dat hun gemeenten heiliger en toegewijder zijn.

Zelfs in de moeilijke tijd van Paulus en Timotheüs waren er in de gemeente van Efeze mensen die een ander evangelie verkondigden dan Timotheüs van de apostel Paulus had ontvangen. Er was verdeeldheid.

Juist in die situatie zegt Paulus tegen Timotheüs dat hij niet bang moet zijn.

Want God heeft ons niet gegeven een geest van vreesachtigheid, maar van kracht en liefde en bezonnenheid.

Kracht had Timotheüs nodig vanwege de weerstand binnen de gemeente en de vervolging van buitenaf.

Liefde had hij nodig, want het is veel gemakkelijker om mensen die zich tegen je leiderschap verzetten af te schrijven en je vijanden te haten.

En bezonnenheid had hij nodig om voorbereid te zijn op verbale aanvallen van dwaalleraars en lichamelijk geweld van de Romeinse overheid — zonder terug te slaan — en om vast te houden aan het geloof.

Maar waar haalt Timotheüs die kracht, liefde en zelfbeheersing vandaan? Waar vindt hij het uithoudingsvermogen? Waar vinden wij de kracht om stand te houden wanneer het leven zwaar is?

Paulus herinnert Timotheüs aan zijn oprechte geloof.

Een echt geloof, vanuit het hart, is ons anker in de hemel. Het schip van ons leven kan heen en weer worden geslingerd. De golven kunnen hoog zijn en angst aanjagen. Maar als ons anker het geloof is, ligt ons leven veilig verankerd in de eeuwigheid.

Via die levenslijn van het geloof werkt de Heilige Geest in ons leven. Door je oprechte geloof geeft God je kracht, liefde en bezonnenheid om stand te houden in de stormen van het leven.

Tegenwoordig hoor je vaak zeggen: "Het maakt eigenlijk niet zoveel uit wat je gelooft, als je er maar oprecht in bent."

Dat klinkt vriendelijk in een samenleving vol verschillende overtuigingen, maar als je erover nadenkt is het eigenlijk een vreemde gedachte.

Geloof schakelt je verstand niet uit. Het is eenvoudigweg niet geloofwaardig om te denken dat ideeën die elkaar tegenspreken allemaal tegelijk waar kunnen zijn.

2. Het ware Evangelie

In deze brief aan Timotheüs, die zo rijk is aan gedachten, beschrijft Paulus het Evangelie met allerlei indrukwekkende woorden.

Het is een boodschap waarvoor je wilt leven — en Paulus laat met zijn eigen leven zien dat het zelfs een boodschap is waarvoor je bereid kunt zijn te sterven.

Hij noemt het Evangelie:

- het Evangelie van kracht;
- het Evangelie van redding;
- het Evangelie van genade;
- het Evangelie van Gods eeuwige voornemen;
- het Evangelie van leven en onsterfelijkheid.

En dat ene Evangelie is het Evangelie van Jezus Christus.

Hem kennen is kracht, redding, genade, leven en onsterfelijkheid.
Dat is een geloof waarvoor je wilt leven.

Paulus zegt tegen Timotheüs dat hij moet vasthouden aan het geloof van zijn voorouders.

Maar wij hebben vaak weerstand tegen het zomaar aannemen van wat de kerk en de generaties vóór ons hebben geleerd. We vinden het niet prettig als iemand ons vertelt wat we moeten geloven.

We leven tenslotte in 2022, en niemand zal ons voorschrijven wat we moeten geloven.

Maar als je eerst alles volledig wilt begrijpen voordat je iets gelooft of gebruikt, dan zou je thuis het licht niet eens durven aandoen.

Je zou misschien geen fles drinken uit de supermarkt, en ook niet in je auto stappen, als volledige kennis een voorwaarde was.

Het is op zichzelf heel goed om kritisch te zijn, je verstand te gebruiken en zorgvuldig af te wegen wat mensen je vertellen.

Voor mij was het een enorme bevrijding om te ontdekken dat ik niet mijn eigen theologie hoeft te bedenken. Dat ik niet zelf een compleet geloofssysteem hoeft op te bouwen. Dat ik niet alles hoeft te doordenken of te begrijpen.

Het geeft rust om eenvoudig te aanvaarden wat de kerk in de afgelopen tweeduizend jaar heeft geleerd, zonder voortdurend alles opnieuw ter discussie te stellen.

Maar wat doe je dan met het feit dat kerken niet altijd precies hetzelfde leren? Er zijn immers echte verschillen. Kijk maar naar het grote aantal kerken dat we vandaag hebben.

Vincentius van Lérins, een kerkleider uit Zuid-Frankrijk in de vijfde eeuw, heeft prachtig samengevat wat werkelijk belangrijk is. Hij zei:

Binnen de Kerk moet alle mogelijke zorg worden besteed aan het vasthouden aan dat geloof dat overal, altijd en door allen is geloofd.

Overal. Altijd. Door allen.

Als christenen kunnen we over veel zaken van mening verschillen. Maar als we vasthouden aan wat christenen overal en altijd hebben geloofd, mogen we er redelijk zeker van zijn dat ons geloof teruggaat op Jezus Christus en zijn apostelen.

3. De ware gemeenschap

God heeft de waarheid toevertrouwd aan zijn volk: vanaf Adam, Abraham en Mozes, door de profeten, en uiteindelijk vooral door zijn Zoon Jezus Christus en daarna door zijn apostelen.

Die waarheid is vervolgens doorgegeven via mensen die door de apostelen waren aangesteld, zoals Timotheüs.

En Timotheüs moest dat geloof weer doorgeven aan de volgende generatie — aan mensen die op hun beurt weer anderen konden onderwijzen.

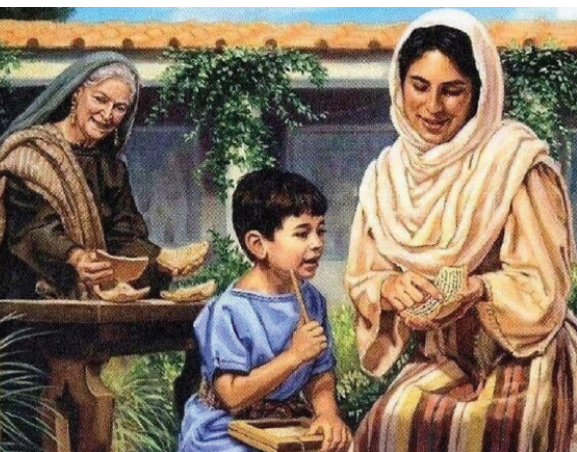
In 2 Timotheüs 2:2 zegt Paulus:

En wat u van mij gehoord hebt onder vele getuigen, vertrouw dat toe aan trouwe mensen die bekwaam zullen zijn om ook anderen te onderwijzen.

Zo heeft de kerk het geloof van generatie op generatie doorgegeven.

Dat is niet alleen een individuele zaak van alleen thuis met je Bijbel zitten — hoe waardevol dat ook is.

Paulus benadrukt tegenover Timotheüs juist het belang van de geloofsgemeenschap.

Hij wijst er allereerst op dat Timotheüs een oprecht geloof had, hetzelfde geloof dat ook leefde bij zijn grootmoeder Loïs en zijn moeder Eunice.

Wat een zegen als je zo'n familie hebt.

En juist in tijden waarin we reden hebben om te klagen, is het belangrijk dat ook wij deel uitmaken van zo'n gemeenschap.

Eunice en Loïs begonnen Timotheüs al op jonge leeftijd te onderwijzen uit de Hebreeuwse Schriften. Zij zorgden ervoor dat hij het christelijk geloof leerde kennen.

Paulus herinnert Timotheüs aan die familietraditie om hem aan te moedigen vast te houden aan de inhoud van het christelijk geloof.

Wanneer we denken aan onze christelijke voorouders door de eeuwen heen, motiveert dat ons om dezelfde weg te blijven gaan als zij.

Ook zij hadden met problemen te maken. Ook zij moesten moeilijke tijden doorstaan. En voor velen van hen was juist hun geloof de kracht waardoor zij konden volhouden.

De zekerheid: 'Mijn God, mijn Heere, is met mij, ook in donkere dagen.'

Door vast te houden aan de inhoud van dit geloof en aan deze toewijding aan het geloof, zijn wij deel van dezelfde gemeenschap als Mozes, Paulus, Timotheüs, onze grootouders en onze ouders.

Één grote familie.

Voor Jezus en de apostelen was de gemeenschap van gelovigen veel groter dan wij die meestal ervaren. Zij omvatte alle gelovigen uit het verleden, het heden en zelfs de toekomst.

Wij vormen één gemeenschap met allen die ons zijn voorgegaan én met allen die nog zullen komen.

Als wij vasthouden aan het geloof van Jezus en de apostelen, leven wij in een wereld die bevolkt wordt door heiligen — heiligen uit vroegere tijden, heiligen van vandaag en heiligen van de toekomstige generaties.

Conclusie

En na dit alles gezegd te hebben — en ik meen wat ik heb gezegd — moeten we onszelf toch nog aan één belangrijk voorbehoud herinneren.

Het is goed om in moeilijke tijden aan God vast te houden en ons vertrouwen op Hem te stellen.

Maar we mogen daarbij niet vergeten om ook werkelijk te klagen wanneer het leven daarom vraagt. Precies zoals het boek Klaagliederen ons laat zien.

Stop gevoelens van verdriet of angst niet weg onder een laag vrome geloofstaal. Ontken de pijn niet. Breng juist je echte problemen, je echte verdriet en je echte pijn in Gods aanwezigheid.

Zijn nabijheid verzacht de pijn.

Geloof is niet bedoeld om te ontkennen dat het leven soms werkelijk diep verdrietig kan zijn. Op goede dagen én op slechte dagen zeggen wij samen met de heiligen uit vroegere tijden:

Wij geloven samen met u, en ons geloof is in God, de Vader, de Zoon en de Heilige Geest.

En tegen de heiligen die na ons zullen komen zeggen wij, misschien met enige schroom:

Wij zullen dit geloof aan jullie doorgeven — aan onze kinderen, aan de komende generaties, aan onze vrienden.

En doordat wij vasthouden aan dit geloof, zijn wij zelfs vandaag al verbonden met die vrienden en familieleden die ons zijn voorgegaan en nu bij de Heere zijn.

Elke week spreken wij dat geloof ook uit in de geloofsbelijdenis. Daarmee helpen wij elkaar. Paulus zegt het zo:

Houd u aan het voorbeeld van de gezonde woorden die u van mij gehoord hebt, in geloof en liefde die in Christus Jezus zijn.

Dat is het geloof van onze kerkfamilie — overal ter wereld, door alle tijden heen. En het is ons anker in de eeuwigheid.

+ In de Naam van de Vader en van de Zoon en van de Heilige Geest. Amen.